

PAJARINMÄKI JA PAJARINNIEMI

Kiteen kirkonkylän läheisyydessä Kiteenjärven ja Hyypiänjärven välisellä kannaksella on luonnonkaunis mäkiharjanne. Kuulu suomalaisuusmies Lauri Kivekäs osti tämän mäen eräältä talonpoika Silvennoiselta 1880-luvulla. Hänen kuolemansa jälkeen mäki jäi hänen puolisolleen näyttelijätär Ida Aalbergille, joka v. 1900 lahjoitti sen Kiteen nuorisoseuralle. Nykyään Pajarinmäen omistaa Kiteen kunta.

Kiteellä on sukupolvesta toiseen kulkenut perimätarina julmasta veronkantajasta, pajarista, joka on pitänyt loisteliasta hovia tällä mäellä. Tapahtumat liittyivät niihin aikoihin, jolloin Ruotsin ja Venäjän välillä vallitsi 25-vuotinen sota Karjalan omistamisesta (1570 – 1595). Sotaonnan vaihdellessa kantoi veroja milloin Venäjän pajari milloin Ruotsin vouti. Usein sattui, että veronkantaja pisti verot omaan taskuunsa.

Tällainen lienee ollut Kiteenkin pajari, joka vaati ankarien verojen lisäksi jokaisen alustalasiinsa kuuluvan juuri vihityn naisen ensimmäiseksi yöksi hoviinsa. Kesäisin Pajari harrasti ”mäenlaskua” veneellä. Pajarinmäen huipulta Hyypiänjärven rantaan oli rakennettu nilateloilla varustettu tie. Huimaa vauhtia kiisi Pajarin vene pyöriviä teloja myöten jyrkänteen alle. Nuoret tytöt – alastomina ja takaperin kävellen – vetivät hänet mäen päälle.

Lopulta Pajarin julmuus kävi sietämättömäksi ja talonpojat valittivat useita kertoja sekä Moskovaan että Tukholmaan. Vihdoin Ruotsin kuningas antoikin lupakirjan, joka oikeutti tappamaan Pajarin. Saatuaan tiedon kuninkaan kirjeestä päätti Pajarikin saapua sitä kuulemaan. Hän ratsasti tapansa mukaan Kiteen kirkon keskikäytävälle valkealla oriillaan. Kuultuaan tuomionsa lähti Pajari pakoon raivostuneen kansan käsistä. Hän heitteli matkalla rahoja peräänsä viivyttääkseen takaa-ajajia. Talonpojat ajoivat Pajaria takaa n. 15 km päässä olevalle Syrjäsalmelle. Tämän yli aikoi Pajari uittaa hevosensa päästäkseen Venäjän puolelle, missä hän olisi ollut turvassa.

Kansa sai kuitenkin Pajarin käsiinsä ja hänet haudattiin elävänä hevosineen kivikasaan, vain pää jäi näkyviin kivikasan alta. Nälän kiihottamiseksi laitettiin vielä voileipä suun eteen, mutta niin, ettei Pajari siihen ylettynyt. Kerrotaan kansaa olleen niin paljon, että jokaisen tarvitsi kantaa vain yksi kivi, kun röykkiö oli jo tarpeeksi suuri.

Suuri kiviröykkiö osoittaa nykyään tätä paikkaa, jota sanotaan Pajarinhaudaksi ja koko nientä Pajarinniemi.